

Horti P. rajza.

KÜLFÖLD.

A müncheni Secession és a Glasgow-palast műkiállításainak a beható ösmertetésével találkozhatunk a Deutsche Kunst und Dekoration októberi füzetében. Ezeknek a mult hónap végével berekesztett kiállításoknak a nevezetesebb iparművészeti jelenségeiről előző füzetekben már megemlékeztünk s ezúttal még csupán a Dekorative Kunst októberi számából idézünk néhány találó megjegyzést, a mely e két műtárlatra s általában a német iparművészetre vonatkozik. Számos tehetséges német iparművésznél hiányát érzi az említett folyóirat annak a művészi érzéknek, a mely a hétköznapi használatra szánt tárgyakat vonzóvá, intim hatásúvá teszi. Szellemes emberek különcködésű munkája pillanatnyilag lebilincseli figyelmünket, de nem arra való, hogy állandóan környezetünkben megtűrjünk. Folyóiratunk felsorolván a túlzásokat, a melyekre némely művész modernizáló kedvében vetemedik, óva inti őket, hogy tartózkodjanak a hamis látszattól, a művészi hazugságoktól, az ornamentális elemek bravuros, de értelmetlen halmozásától s mindenkor az anyag és forma s a rendeltetés céljának a harmóniáját tartsák szem előtt. A müncheni kiállításokon szereplő német mesterek közül Behrenst és Riemerschmiedet emeli ki.

Peter Behrensnek ugyane füzetében külön tanulmányt is szentel az említett folyóirat, a melyben ezzel a mesterrel, mint elsőrangú művésszel s minden ízében modern tervezővel ösmerkedünk meg, a kinek dekoratív pannóit, szőnyegeit, butorait a németeknél ritka ötletesség, diskrét felfogás és sok eredetiség jellemzi. Szőnyegei közül, a melyekből az illető folyóirat egész sorozatot mutat be reprodukálva, egyszerűségével és frissességével a naturalisztikus pávatoll motívumokból összerótt diszitménnyel bíró csomózott szalonszőnyeg a leghatásosabb. Riemerschmid munkái között a a folyóirat ugyane számában, a mesternek új formájú pianinójának a reprodukciójával találkozunk. A formájában legkonzervatívabb hangszernek talán ez az első, szerkezeti principiumok alapján létrehozott, minden ízében modern, elfogadható alakja.

Cserépkályhákra kitűzött tervpályázatról számol be a Deutsche Kunst und Dekoration októberi számában, a mely ha nem is járt jelentősebb művészi eredménnyel, korunknak mind egyre nagyobb tért hódító művészeti mozgalmaira nézve szerfölött jellemző. A pályázat nyertesei közül az elsőnek 50 márkát tüztek ki, a másodiknak 30-at a harmadiknak 15-öt. E szegé-

nyes pályadíjak ellenére 29 művész jelentkezett, nyilvánvaló jeléül annak, hogy mily ambícióval működnek közre a német mesterek iparművészetük ügyének a fölkarolásában. Miként már említettük, a pályázat nem járt sok sikerrel. Első díjat Mangold müncheni festő nyerte el, akinek alkotása merőben új alakú ugyan, de fölöttébb stílszerűtlen is. E kályha háromszögletes alapú, a szoba mennyezetéig érő óriási karosszékre emlékeztet, a melynek közepén az ülést áttörve a félhenger alakú tulajdonképeni kályha van elhelyezve, mely két oldalán egy-egy a melegedőknek szánt ülőhelylyel van ellátva. Ez egész mű inkább faragott butorra, mint kályhafiókokból fölépített alkotásra emlékeztet és stílszerűtlen volta miatt kuriozum, és nem praktikus s művészi célokat egyaránt szolgáló közhasználati tárgy. Még nyolc kályhát tüntettek ki díjjal, illetve dicsérettel e pályázaton. A jó ízlés szempontjából ezek mind kifogástalanok, de telvék mindenfelől, különösen renaissancekori kályhákról merített reminiscenciákkal.

A medaillon-művesség népszerűsítése. Tudvalevő dolog, hogy mily tökélyre emelkedett az utolsó évtizedekben Franciaországban s újabban Németországban is a medaillon-művesség. Az emlékérmek terjesztése révén, a szobrászat ezen ágának az ízléstfejlesztő hatása is elég széleskörű, de még sem annyira, mint lesz abban az esetben, ha a németek új vívmánya, melyről e helyütt a Deutsche Kunst und Dekoration novemberi számának az értesítése nyomán megemlékezünk, világszerte elterjed. Az emlékérmek, a melyeket különböző alkalomkor veretnek, közkezen forognak ugyan, de megrendelésre készülvén, ritkán viselik magukon azt a közvetlenséget, nem tükröztetik vissza egy-egy kiváló művész egyéniségének az intim vonásait, a melyek a maga gyönyörűségére készített s művészi szempontból is rendszerint kiválóbb medaillonjait jellemzik. A levélborítékok elterjedését megelőzőleg általánosan használatosak voltak az olyan pecsét-ostyák, a melyekbe egy-egy amoretet, égő szívet, vagy más

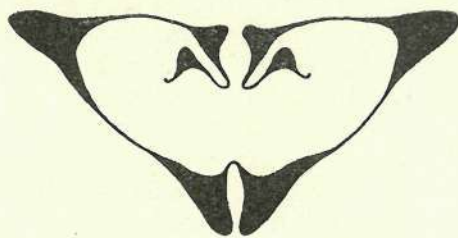
alakot préseltek; ezek mintájára újabban többé-kevésbé művészi reklámbélyegeket ragasztottak a levélborítékok hátsó lapjára, a melyeket most a stuttgarti Julius Hoffmann általá föltalált s java medaillonművesek közreműködésével előállított pecsétbélyegekkal akar a háttérbe szorítani. Hoffmann jeles művészekkel különböző alakokkal díszített pecsétlőket vésetett s külön e célra preparált arany papíron állította elő ezeknek a lenyomatait, a melyek hátlapját gummival vontta be, hogy így könnyűszerrel a levélborítékra ragaszthatók legyenek. E papírosra préselt miniatúr domborúművek hihetetlenül egyöntetű s a legaprólékosabb részletekig tiszta formáikkal fölöttébb művésziessé s a medaillon-művességnek a legszélesebb rétegekben való népszerűsítésére páratlanul alkalmasnak bizonyultak. Németországban, a hol a medaillon művesség maga is állami gondozás tárgya, ezeket a pecsétbélyegeket is gyorsan fölkarolták, a melyeket különben az angolok is fölkapnak s a melyek segítségével a közeljövőben modern német domborműveket is akarnak kicsinyben reprodukálni s ezek hatását oly módon országuk legelhagyatottabb zugaira kiterjeszteni. Hoffmann pecsétbélyegeikből a Deutsche Kunst und Dekoration reprodukál is néhányat; hatásuk apró domborművű plakettek emlékeztet, mintha csak közvetlenül Hahn, Christ Ringer, Bredow s más jeles német szobrászok keze alól kerültek volna ki, a kik az előállításukhoz szükséges pecsétlőket vésték. A pecsétbélyegeket nagy elterjedését olcsóságuk is biztosítja, a mennyiben 60 darabnak az ára csak egy márka.

Az iparművészeti oktatás iránt érdeklődők figyelmét fölhívjuk az Art et Décoration októberi számára, a melyben két e szakba vágó igen érdekes cikket közölnek. Az egyik annak az iparművészeti kurzusnak az eredményeiről számol be, a melyet a párisi Conservatoire National des Arts et Métiers-ben szigorúan praktikus alapon rendeztek oly célból, hogy ennek növendékeit a szakmájukba vágó tárgyak készítése közben a stílszerű kivitelhez szoktasák. Az elvek, a melyek az oktatásban érvé-

nyesültek, a modern művészet követelményei szempontjából állapították meg, mely nem szab irányt az egyéniségnek, de annál szigorúbban követeli meg, hogy ez csakis az anyag és a technika korlátain belül érvényesüljön. A természetben előforduló formák stílszerű tolmácsolására vonatkozólag több érdekes példával is találkozhatunk itt a kurzus folyamán készült munkák képében, a melyek közül ugyan azt a motívumot föltüntető különböző technikában készült diszítmény a legérdekesebb, a melyet folyóiratunk képben bemutat. A szóban forgó motívum tüskés bogáncs-ág volt, melyet egy kovács, egy kőfaragó s egy üvegfestő egyaránt naturalisztikus fölfogással használt föl, vasrács, kőkorong s üveglak diszítménynek, mind-egyik azonban technikája természetének megfelelően stilizálta művét, miáltal az anyaggal harmóniában alakított és ugyan az a motívum, mind a három tárgyon egyformán friss és szerfölött változatos hatást tesz. Az Art et Décoration ugyane száma a párisi École des Arts Décoratifs munkásságát méltatja, annak a kiállításnak bírálata kapcsán, a melyet ez iskola minden tanév végén rendezni szokott. A Revue des Arts Décoratifs tovább folytatja augusztusi számában kezdett cikksorozatát, a mely a francia département-ek iparművészeti iskoláit ösmerteti és bírálja, a melyekben a párisi École példájára szintén mindenfelé hódít a modern szellem.

A német iparművészet a párisi világkiállításon a Moniteur des Arts a

kiállítás német osztályának császári biztosától nyert értesülése szerint impozáns módon lesz képviselve. A német ötvösök külön kollektív osztályban fogják bemutatni alkotásaikat, szintúgy a berlini, meissenai és thüringiai porcellán gyárak. Tömegesen lesznek kiállítva a berlini, kölni müncheni és drezdai mesterek butorai, a krefeldi és plaueni textilmunkák. Miként a mi királyunk, a német császár és a badeni nagyherceg is kastélyaik új berendezéseivel bízták meg a java német iparművészeket, a melyeket szintén Párisban fognak először kiállítani. Az egyházi művészet bemutatására az invalidusok esplanadeján külön kápolnát építenek. A hesseni nagyherceg rendeletére a modern iparművészek darmstadti csoportja külön teremben állítja ki lakberendezési alkotásait. Szóval, — jegyzi meg az említett lap — a német mesterek csapatostul fognak fölvonulni az art nouveau zászlója alatt, mint egy jól szervezett hadsereg, mely bizonyára ki is fogja vívni a közérdeklődést az egész világ nemzetének a művészeti versenyében. Ugyanennek a véleménynek ad kifejezést a *Matin* egyik legutóbbi számában. Ez ujság szerint a párisi világkiállításon 3000 német kiállító vesz részt, aki előkészületeire eddig 20 millió frankot áldozott. A mi a német iparművészetet illeti, az ennek keretében szereplő német mesterek a *Matin* szerint, meg fogják győzni a világot arról, hogy „olcsó és rossz“ helyett immár az egész vonalon a jó és ízléses munka lett jelszavuk.

Horti P. rajza.

MÁZAS AGYAGEDÉNYEK.
Horti Páltó.